

Członkowie Honorowi Polskiego Towarzystwa Leśnego z lat 2011-2013

Polskie Towarzystwo Leśne, najstarsza organizacja zrzeszająca leśników polskich, od początku istnienia corocznie organizuje zjazd swoich członków, podczas którego podejmowane są wszystkie najważniejsze decyzje co do kształtu i dalszego funkcjonowania Towarzystwa. Tradycją stało się wyróżnianie na tych zjazdach najbardziej zasłużonych dla leśnictwa osób zaszczytnym tytułem Członków Honorowych Polskiego Towarzystwa Leśnego. Artykuł przedstawia sylwetki osób uhonorowanych w ten sposób w latach 2011-2013. Podczas 111. Zjazdu Delegatów Oddziałów PTL 10 września 2011 roku w Sęcocinie godność Członka Honorowego otrzymał prof. Alojzy Kowalkowski. Na 112. Zjeździe PTL, który miał miejsce w dniu 1 września 2012 roku w Spale, godność Członka Honorowego Towarzystwa nadano mgr. Jerzemu Piątkowskiemu i dr. Janowi Ceitelowi. W trakcie 113. Zjazdu PTL w Wałczu w dniu 7 września 2013 roku tytułem Członka Honorowego Towarzystwa wyróżniono prof. Arkadiusza Bruchwalda i mgr. Widzimira Grusa.

Alojzy Kowalkowski

Urodził się 26 listopada 1924 roku w Małzewie (powiat tczewski) w wielodzietnej rodzinie nauczycielskiej. Po uzyskaniu matury w Liceum Matematyczno-Przyrodniczym w Tczewie zdał egzamin konkursowy na kierunek studiów leśnych na Wydziale Rolno-Leśnym Uniwersytetu Poznańskiego. Ukończył je w 1951 roku z wynikiem bardzo dobrym, uzyskując dyplom inżyniera leśnictwa i magistra nauk agrotechnicznych ze specjalizacją gleboznawstwa leśnego. Pracę dyplomową pt. „Dąbrowy na glebach typu krotoszyńskiego” wykonał pod opieką naukową prof. dr. hab. Mikołaja Kwinichidze.

Podjęcie pracy na uczelni podczas studiów warunkowało zmianę specjalizacji. Od 1948 roku pracował jako asystent wolontariusz w Katedrze Miernictwa UP, od 1950 roku – na podstawie decyzji ówczesnego Dziekana Wydziału Rolno-Leśnego prof. Feliksa Terlikowskiego – na stałe w Katedrze Gleboznawstwa UP, najpierw na etacie młodszego asystenta. Awansowany tam na stanowisko asystenta i adiunkta, pod kierunkiem prof. M. Kwinichidze, prowadził zajęcia dydaktyczne ze studentami kierunku leśnego, od 1951 roku w nowo utworzonej Wyższej Szkole Rolniczej. W 1964 roku został powołany na stanowisko adiunkta organizatora nowo utworzonej Katedry Uprawy i Nawożenia Roli na Wydziale Ogrodniczym WSR pod kierunkiem prof. Mariana Hoffmana. Oprócz prowadzenia zajęć dydaktycznych ze studentami wydziału leśnego i wykładów z podstaw gleboznawstwa ogrodniczego dla studentów ogrodnictwa, od 1960 roku wykładał także gleboznawstwo z geografią gleb, główne procesy glebotwórcze świata oraz zasoby glebowe i roślinne świata na Wydziale Nauk o Ziemi UP.

Rozprawę doktorską pt. „Warunki wodne i niektóre chemiczne właściwości gleb w lasach dębowych okolic Wągrowca” wykonaną pod promotorstwem prof. M. Kwinichidze obronił z wynikiem bardzo dobrym w 1960 roku, a rozprawę habilitacyjną pt. „Główne kierunki rozwoju gleb w warunkach środowiska morfogenetycznego Wzgórz Dalkowskich” w 1968 roku. W roku 1970

został tytułowym docentem nauk agrotechnicznych ze specjalnością gleboznawstwa, a w drugiej połowie tego roku, za porozumieniem stron, przeszedł do pracy w Instytucie Badawczym Leśnictwa w Warszawie na wakujące po emerytowanym prof. Lucjanie Królikowskim kierownicze stanowisko w Zakładzie Gleboznawstwa i Nawożenia. W czasie pierwszych dwu lat (1970-1972) spełnił dwa warunki przyjęcia do pracy w IBL. Dotyczyły one przeniesienia Zakładu z Warszawy do nowego budynku w sękocińskim lesie i zorganizowania tam nowoczesnego laboratorium glebowo-siedliskowego z odpowiednią kadrą naukową i techniczną, w celu rozwinięcia i koordynacji badań nad metodami i technologią zwiększania produktywności gleb i siedlisk leśnych przez zastosowanie mineralnego nawożenia i wapnowania, także przy wykorzystaniu popiołów z elektrowni i wstępnie kompostowanej kory sosnowej.

Jednocześnie Zakład Gleboznawstwa i Nawożenia miał zostać aktywnym uczestnikiem tematyki badawczej dotyczącej nawożenia lasów w krajach RWPG. W związku z tym zawarto umowy dwustronne o współpracy z Instytutami Leśnymi Białorusi i Rosji, podjęto także aktywne kontakty z Instytutami Leśnymi Czechosłowacji, NRD, Węgier, Bułgarii i Finlandii. Stworzono zaplecze naukowe doradztwa i nadzoru nad wielkoobszarowym mineralnym nawożeniem i wapnowaniem lasów gospodarczych przy zastosowaniu techniki lotniczej. W latach 1972-1975 pod nadzorem naukowym Zakładu Gleboznawstwa i Nawożenia nawieziono ponad 1 500 000 ha lasu. Dla zabezpieczenia potrzeb analitycznych w poszerzonym zakresie została wdrożona koncepcja laboratoriów glebowo-siedliskowych w oddziałach BULiGL. Kierownicy tych laboratoriów i ich zastępcy odbyli w Zakładzie półroczne studium w zakresie analityki gleb, kierowania laboratoriami i opisu gleb w terenie. Opracowano i wydano drukiem „Materiały do opisu profilu glebowego” (1974), „Glebowo-siedliskowe podstawy nawożenia lasu” (1972), „Instrukcję laboratoryjną dla Pracowni Gleboznawczo-Nawożeniowych” (1973) i „Wstępne wytyczne nawożenia lasu” (1974). Przedsięwzięcie to wzbudziło szerokie zainteresowanie w kraju i za granicą, włącznie z Finlandią.

Prof. Kowalkowski podjął również szeroko zakrojoną współpracę naukowo-badawczą dotyczącą genezy i geografii gleb z Instytutem Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN oraz z Laboratorium Gleboznawczym Instytutu Siedliskoznawstwa w Eberswalde. W latach 1971-1980 był członkiem Fizyczno-Geograficznej Ekspedycji Mongolskiej i Polskiej Akademii Nauk w Mongolii, a w latach 1977-1987 współpracownikiem i zarazem koordynatorem szczegółowych studiów nad „Młodozwarciową historią doliny Wisły i niektórych jej dopływów”, uwieńczonych indywidualną nagrodą naukową Prezesa PAN. Po zrealizowaniu w 1971 roku sfinansowanej przez WHO zespołowej podróży poznawczej po USA, Japonii i Danii został włączony do zespołu inicjacyjnego projektu monitoringu środowiska przyrodniczego w Ministerstwie Środowiska. W latach 1974-1988 wykładał na Podyplomowym Studium Produkcyjności Lasu SGGW w Rogowie, a w latach 1985-1995 na Podyplomowym Studium Ekologii Lasu Akademii Rolniczej w Krakowie.

W 1982 roku odmówił przyjęcia Srebrnego Krzyża Zasługi (pierwszego po 33 latach pracy odznaczenia państwowego). Potraktowano to jako obrazę Rady Państwa oraz demonstrację polityczną i wykorzystano do odwołania go ze stanowiska kierownika Zakładu Gleboznawstwa i Nawożenia oraz pozbawiono możliwości współpracy z zagranicznymi kontrahentami naukowymi. Z Rady Państwa wycofano również wniosek Ministra Leśnictwa o nadanie mu tytułu naukowego profesora nauk leśnych, ze stwierdzeniem nieodwracalnego skutku tej decyzji. W tej sytuacji prof. Kowalkowski podjął starania o przejście do pracy poza IBL. W 1984 roku wygrał konkurs na stanowisko kierownicze w Katedrze Uprawy i Nawożenia Roli Akademii Rolniczej w Poznaniu. Podjęcie pracy udaremniły jednak działania Komitetu Centralnego PZPR. Na zaproszenie Rektora

Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach, za zgodą Ministra Leśnictwa, przeszedł w 1986 roku do pracy w Instytucie Geografii tej Uczelni, obejmując kierownictwo Zakładu Geografii Gleb i Ochrony Przyrody. Na podstawie wznowionego przez Rektora tej Uczelni wniosku w 1987 roku nadano mu tytuł profesora nauk leśnych.

W latach 1989-1993 z funduszy dwu grantów, przy wsparciu finansowym Wojewody Kieleckiego, rozpoznawał celowość lokalizacji i budowy w Regionie Świętokrzyskim automatycznej stacji zintegrowanego monitoringu środowiska przyrodniczego. Przy wykorzystaniu technologicznych projektów z USA i Japonii zaprojektował i zbudował podstawową stację w Świętokrzyskim Parku Narodowym, a w Rezerwacie Malik podstawę porównawczą. Został kierownikiem tego podsystemu, włączonego w 1993 roku do krajowego systemu Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego w Ministerstwie Środowiska (pełnił tę funkcję do 2000 roku). Był inicjatorem i wieloletnim współredaktorem periodyku „Regionalny Monitoring Środowiska Przyrodniczego” wydawanego w Kielcach. W 1996 roku został nominalnym członkiem i profesorem drezdeńskiego Europäischen Institut für Postgraduale Bildung. W tym samym roku utworzył przy Akademii Świętokrzyskiej zagraniczne akredytowane przedstawicielstwo tej organizacji, zostając jego wiceprezydentem i prezydentem (do roku 2007). Był odpowiedzialnym organizatorem merytorycznego zakresu studiów podyplomowych „Systemy Jakości Zarządzania Środowiskowego” realizowanych w ścisłej współpracy z Polskim Centrum Badań i Certyfikacji w Warszawie i Politechniką Świętokrzyską w Kielcach w ramach projektu Tempus-Phare. Był promotorem 147 prac magisterskich oraz 6 przewodów doktorskich. Za granicą wykładał na Uniwersytetach w Alma-Ata, Berlinie, Dreźnie, Freibergu, Hamburgu, Monachium, Moskwie, Nanningu, Oldenburgu, Pekinie, Pradze, Sydney, Wiedniu i Zwolaniu.

Będąc organizatorem nowoczesnych laboratoriów w Katedrach Gleboznawstwa oraz Uprawy i Nawożenia Roli w WSR w Poznaniu, w Zakładzie Gleboznawstwa i Nawożenia IBL oraz w Zakładzie Geografii Gleb i Ochrony Przyrody w Kielcach, prof. Alojzy Kowalkowski miał we wszystkich miejscach pracy możliwość rozwijania szeroko zakrojonych badań o charakterze naukowo-stosowanym przy udziale wielu wybitnych pracowników nauki w kraju i za granicą. Było to możliwe dzięki znaczącym dofinansowaniom Komitetu Nauk Rolno-Leśnych PAN, Komitetu Badań Czwartorzędu PAN, Ministra Rolnictwa i Leśnictwa, Prezesa Polskiej Akademii Nauk, Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego, a także licznych grantów naukowo-badawczych. Szczególne znaczenie miało dofinansowanie wyposażenia i funkcjonowania Stacji Monitoringu przez Rektora Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach oraz przez Wojewodę Kieleckiego. Obiekty badań nad genetyką i właściwościami gleb znajdowały się również we wschodnich Niemczech, środkowej Szwecji, północnej Finlandii, Mongolii, południowych Chinach, północno-zachodniej Argentynie, wschodniej Australii, a także w Oazie Bungera na Antarktydzie oraz na Spitsbergenie. W opublikowanym dorobku, liczącym ponad 610 pozycji, znajduje się 46 książek monograficznych i podręczników. Około 150 publikacji ukazało się drukiem w językach niemieckim, angielskim i rosyjskim.

Będąc członkiem wielu stowarzyszeń naukowych krajowych i zagranicznych, uczestniczył w licznych kongresach, sympozjach, kolokwium i spotkaniach dyskusyjnych z ponad 310 referatami i posterami. Organizował i współorganizował także konferencje krajowe i międzynarodowe w Instytucie Badawczym Leśnictwa, w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach, we współpracy z Polskim Towarzystwem Gleboznawczym i Polskim Towarzystwem Leśnym. W latach 1950-1960 uczestniczył między innymi w koncepcyjnych rozwojowych dyskusjach w Nadleśnictwie Szczecinek i w Białowieskim Parku Narodowym. Dotyczyły one głównie indykacji zależności pomiędzy zbiorowiskami leśnymi a typami gleb.

Zainteresowanie naukowe prof. Kowalkowskiego od początku pracy koncentrowało się na mało poznanych problemach genezy i historii rozwojowej gleb w czasoprzestrzeni krajobrazów dawnych i współczesnych, jako głównej podstawie ich klasyfikacji i systematyki. Drugim kierunkiem było poznanie wpływu warunków glebowych na produktywność siedlisk ekosystemu leśnego w krajobrazach zbliżonych do naturalnych i zmienionych przez działalność życiową człowieka, z określeniem możliwości zrównoważonej gospodarki leśnej. Stosując zasadę racjonalnego spostrzegania – wyjaśniania – diagnozowania, w miarę postępu wiedzy uzupełniał i poszerzał zespół metod badawczych o analizę morfo- i pedogenetycznych cech glebowych powstałych w czasoprzestrzeni ekosystemów w krajobrazach współczesnych i minionych, wykorzystanie muszli mięczaków znajdujących się w glebach do szczegółowej analizy dynamiki środowisk rozwoju gleb i krajobrazów, mikroskopii elektronowej do kompleksowej interpretacji historii powstania substratów glebowych i gleb w zmieniających się krajobrazach oraz danych ze zintegrowanego monitoringu funkcjonowania ekosystemu leśnego z bankiem informacji BIGLEB łącznie. Prowadzone badania skutkowały kolejnymi publikacjami, których prof. Kowalkowski był współautorem i współredaktorem. Najważniejsze z nich to: „Przyrodniczo-genetyczna klasyfikacja gleb Polski” (1955, 1956, 1959), a następnie „Klasyfikacja gleb leśnych” (1966, 1969, 1979, 2000), będąca przyrodniczą podstawą „Systematyki Gleb Polski” (1969, 1970, 1974, 1989). Istotne znaczenie dla tych opracowań miały „Mapa gleb Polski” w skali 1:300 000 (1957, 1958, 1959), 1:1 000 000 (1958) oraz 1:500 000 (1972). Wykonał także wiele szczegółowych map gleb, map kwasowości i zasobności gleb w skalach 1:5 000-1:25 000 (dla Nadleśnictw Państwowych, Państwowych Gospodarstw Rolnych, Spółdzielni Produkcyjnych, Przemysłowo-Rolnych Zakładów Zielarskich Herbacpolu, Rolniczych Gospodarstw Nasienniczych, Rejonowych Zakładów Doświadczalnictwa Rolniczego), opracowywanych przy współpracy Wojewódzkiej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Poznaniu. Ważnym rozwinięciem podstaw systematyki gleb były publikacje „Regiony przyrodniczo-glebowe Polski” (1969), „Krajobrazowo-glebowe regiony Polski” (1974) oraz „Mapa morfogenetyczno-glebowa Polski w skali 1:500 000” (1995), a także udział koncepcyjny w opracowaniu „Pierwszego arkusza międzynarodowej mapy glebowej Niemiec, Czech i Polski w skali 1:50 000” (2003). Zdobyte doświadczenie już w latach 60. mogło być wykorzystane w zbiorowej „Instrukcji ramowej opracowania mapy przyrodniczo-glebowej i mapy bonitacyjnej w skali 1:25 000” (1960) dla użytków rolniczych uprawnych, łąkowych i zadrzewieniowych oraz w końcu lat 70. „Instrukcji dokumentacji siedliskowo-glebowej dla GPW” (1984). Wykonywał także ekspertyzy dla różnych instytucji, np. opracowanie dla Ministra Leśnictwa pt. „Wpływ pozyskiwania biomasy w drzewostanach sosnowych na obieg składników mineralnych oraz właściwości gleb siedlisk borowych” (1983). Od 1970 roku uczestniczył w badaniach kompleksowych dotyczących wpływu na lasy zakładów przemysłowych na Górnym Śląsku, Zakładów Azotowych w Puławach, Elektrowni Kozienice, a także w badaniach na kłęskowych terenach leśnych w Górach Izerskich. Od 1976 roku jest koncepcjodawcą i kierownikiem badań na terenach poleśnych i lasów zagrożonych przez emisje azotowe w Puławach.

Wynikiem wieloletnich wnikliwych badań terenowych i literaturowych nad genezą i właściwościami gleb jest wprowadzenie do „Klasyfikacji gleb leśnych” (1966) typu gleb rdzawych różnych podtypów, stowarzyszonych z glebami płowymi i innymi typami gleb. Funkcjonują one we współczesnych środowiskach peryglacjalnych i odziedziczonych w środowiskach ekstraperyglacjalnych północnej półkuli Ziemi i zostały podsumowane w kilku syntezach w kraju i za granicą. Do najważniejszych należą: „Wiek i geneza gleb” (1988), „Ewolucja gleb w holocenie” (1999 – nagroda indywidualna Prezesa PAN), „Rozpoznanie i klasyfikacja wytworzonych w środowiskach peryglacjalnym i ekstraperyglacjalnym stref przekształceń i glebopokryw stokowych” (2004), „Rozpoznanie i podział zróżnicowań w pedosferze uwarunkowanych środo-

wiskiem peryglacjalnym” (2008) oraz „Geograficzne uwarunkowania, trendy i dyskontynuacje procesów rozwoju gleb bielicoziemnych – ich genetyczne i ekologiczne aspekty” (2011) opublikowane w serii Monografii Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN. Analitycznie zaawansowane koncepcyjne badania nad tym znaczącym problemem naukowym były realizowane przy współudziale wielu specjalistów. Szczególne znaczenie miała tu długoletnia współpraca z wybitnym siedliskoznawcą wschodnioniemieckim dr. hab. Dietrichem Koppem z jego zespołem współpracowników, niezwykle życzliwych i znakomych znawców problematyki leśnej.

Znacząca większość dorobku naukowego prof. Kowalkowskiego dotyczy gleb leśnych, zatem wiązała się ze współpracą z Polskim Towarzystwem Leśnym. Uczestnictwo w konferencjach, terenowe grupowe dyskusje, także przy udziale siedliskoznawców niemieckich, współpraca bezpośrednia z członkami komisji problemowej PTL Siedliskoznawstwo Leśne, miały znaczący wpływ na rozwój koncepcji badań i ich wyniki, a także owocowały wspólnymi publikacjami o podstawowym znaczeniu dla praktyki leśnej, np. „Siedliskowe podstawy hodowli lasu” (2004) oraz „Instrukcja wyróżniania i kartowania siedlisk leśnych” (2001). Prof. Kowalkowski czynnie uczestniczy w działalności Oddziału Warszawskiego PTL.

Był i nadal pozostaje członkiem wielu organizacji i gremiów, w tym: Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego (od 1952, członek Zarządu Głównego w latach 1970-1985), Polskiego Towarzystwa Leśnego (od 1951), Polskiego Towarzystwa Geologicznego (od 1952), Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk (od 1958), Komitetu Gleboznawstwa i Chemii Rolnej PAN (1969-1989), Komitetu Badań Czwartorzędu PAN (1970-1996), Komitetu Nauk Leśnych PAN (1987-2005, członek Prezydium w latach 1996-2002), Komitetu Zagospodarowania Ziemi Górskich PAN (1990-1996), Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa (1970-1990), International Union of Forestry Organisations (1970-1986), International Union of Soil Sciences (1960-1995), International Quaternary Association (1970-1987), Eurosiberian Subcommission of INQUA (członek korespondent nominalny w latach 1970-1987), Bilateralnej Konferencji Geografów – badaczy czwartorzędu NRD i PRL (1971-1989), Polskiego Towarzystwa Geomorfologicznego (członek założyciel, 1989-1995), National Geographic Society (1996-2006), Deutsche Bodenkundliche Gesellschaft (od 1991), Europäisches Institut für Postgraduale Bildung e.V. an der Technischen Universität Dresden (członek zwyczajny nominalny od 1996), Arbeitsgemeinschaft Forstliche Standorts-und Vegetationskunde c/o LWF (1996-2007), American Biographical Institute, Inc. Member of the Research Board (od 1999). Od 1980 roku jest członkiem NSZZ Solidarność. Należy do Akademickiego Klubu Obywatelskiego im. Prezydenta Lecha Kaczyńskiego.

Za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne wielokrotnie otrzymywał nagrody rektora Akademii Rolniczej w Poznaniu oraz Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach, także dyrektora Instytutu Badawczego Leśnictwa za osiągnięcia naukowe i wdrożenia do praktyki leśnej. Otrzymał liczne wyróżnienia, między innymi Honorową Złotą Odznakę Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego (1961) i SITLiD (1980), Polskiego Towarzystwa Leśnego (2011), Honorową Srebrną Odznakę NOT (1976); Złotą Odznakę za Zasługi dla Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (1990), Odznakę Honorową „Zasłużony dla Leśnictwa” (1999) oraz Kordelas Leśnika Polskiego (2005). Został członkiem Honorowym Deutsche Bodenkundliche Gesellschaft (1991). Otrzymał Krzyż Kawalerski OOP (1990), Medal Komisji Edukacji Narodowej (1995); Nagrody Naukowe – zespołową Komitetu Gleboznawstwa i Chemii Rolnej PAN (1983), zespołową Sekretarza Naukowego PAN (1985), indywidualną Sekretarza Naukowego PAN (1988), Srebrny Medal Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji za krzewienie Systemów Jakości i Zarządzania Środowiskowego (2004), za wkład w stałe doskonalenie procesów zarządzania (2008), Złotą Statuetkę

za wieloletnią współpracę z Polskim Centrum Badań i Certyfikacji i promocję Systemów Zarządzania Środowiskowego (2006); Dyplom Honorowy Europäisches Institut für Postgraduale Bildung Dresden za 10-letni wkład osobisty w korzystny rozwój Instytutu (2008); Recipient Certificate of Appreciation, Metropolitan Sanitary District of Chicago (1971); Medal pamiątkowy 100-letniej Roczniczy Powstania Polskiego Towarzystwa Leśnego (1982); Medal 50-lecia Powstania BULiGL (2006) oraz Medal 75-lecia Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego (2012).

Jerzy Kazimierz Piątkowski

Urodził się 23 lutego 1943 roku w Brzezinach na ziemi łódzkiej. Już w szkole podstawowej interesował się przyrodą, a w szczególności lasami, postanowił więc zdobyć zawód leśnika. W czerwcu 1956 roku przystąpił do egzaminu wstępnego w Technikum Leśnym w Rogozińcu. Zdał go z wynikiem pozytywnym i został przyjęty, ale skierowano go do nowo tworzonego Technikum Leśnego w Rzepinie (obecnie Staroścín) na ziemi zielonogórskiej. Początkowy okres pobytu w tym technikum był trudny dla 13-letniego wówczas młodzieńca. Uczniowie nowo utworzonej szkoły przez pierwsze trzy lata (oprócz nauki) musieli uporządkować przyległy teren, współtworzyć niezbędną infrastrukturę (boiska do gry, park szkolny) oraz gromadzić eksponaty niezbędne do przedmiotów nauki zawodu. Nauka w technikum sprawiała mu jednak dużą przyjemność, pozwalała na zgłębianie kolejnych tajemnic zawodu leśnika, szczególnie z zakresu hodowli i urządzania lasu. Uczestniczył też w pracach samorządu uczniowskiego, a w ostatnich dwóch latach był jego przewodniczącym. Interesował się również różnymi dziedzinami sportu, był zawodnikiem szkolnej drużyny piłki nożnej odnoszącej duże sukcesy w rozgrywkach na szczeblu wojewódzkim i krajowym. Po otrzymaniu świadectwa maturalnego, w 1961 roku, przystąpił do egzaminu wstępnego na Wydział Leśny Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Naukę na SGGW rozpoczął w 1961 roku, jednak w marcu 1962 roku musiał przerwać rozpoczęte studia. W kwietniu tego roku podjął pracę w Zarządzie Lasów Doświadczalnych SGGW w Rogowie. Pracował w Nadleśnictwie Lasów Doświadczalnych SGGW, a od września 1962 roku w Katedrze Użytkowania Lasu SGGW – Zakład w Rogowie. Będąc laborantem w Katedrze Użytkowania Lasu, której kierownikiem w tym czasie był prof. Edward Kamiński, zajmował się tematami prac związanymi z żywicowaniem i dojrzewaniem karpiny przemysłowej. W 1963 roku ponownie rozpoczął studia na Wydziale Leśnym SGGW. W czasie studiów uczestniczył też w pracach samorządu studenckiego i samorządu mieszkaniowego na osiedlu studenckim. Dziedziną leśnictwa, która wzbudziła jego szczególne zainteresowanie, stało się urządzanie lasu. Pracę magisterską napisał w Katedrze Urządzania Lasu pod kierunkiem prof. Bolesława Szymkiewicza. Obronił ją 5 listopada 1968 roku. Wcześniej, od czerwca do października 1968 roku, odbył praktykę studencką w ówczesnej Republice Federalnej Niemiec w Nadleśnictwie Ettenheim nieopodal Freiburga w ramach międzynarodowej wymiany studentów. Pracę zawodową rozpoczął 19 listopada 1968 roku w Biurze Urządzania Lasu i Projektów Leśnictwa Oddział w Łodzi (które było przez ostatnie dwa lata studiów fundatorem stypendium) na stanowisku taksatora leśnego przy opracowywaniu planu urządzania lasu dla łódzkiego Nadleśnictwa Złoczew. W 1970 roku w wyniku przekształcenia Biura Urządzania Lasu i Projektów Leśnictwa w Biuro Studiów i Projektów Lasów Państwowych przeszedł do pracy w tym Biurze. W tym czasie zajmował się inwentaryzacją około 1400 ha lasów obejmujących teren projektowanego Zbiornika Sulejowskiego, a następnie – jako projektant – opracowaniem projektu budowlanego oczyszczenia i wykarczowania czaszy tego zbiornika. Z dniem 1 kwietnia 1971 roku

wrócił do Biura Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej w Radomiu na stanowisko kierownika drużyny urządzania lasu, gdzie pracował do 30 czerwca 1993 roku, bezpośrednio organizując i wykonując prace związane z opracowaniem planów urządzania lasów dla nadleśnictw na terenie ówczesnych Okręgowych Zarządów Lasów Państwowych w Łodzi, Radomiu i Lublinie oraz w 1975 roku dla Lasów Doświadczalnych IBL w Janowie Lubelskim. Równolegle organizował prace związane z wykonaniem planów urządzania lasów dla rezerwatów przyrody oraz dla nowo utworzonych parków narodowych: Roztoczańskiego i Bieszczadzkiego. Nadzorował też wykonanie uproszczonych planów urządzania lasu dla lasów prywatnych na terenie obecnych województw: łódzkiego, mazowieckiego, kieleckiego, wielkopolskiego i lubelskiego. Uczestniczył w pierwszych opracowaniach operatów szacunkowych strat przemysłowych, powstałych w lasach w wyniku szkodliwego oddziaływania pyłów i gazów przemysłowych dla nadleśnictw Wieluń, Spała, Grotniki, Brzeziny i Piotrków. Na początku lat 70. w zespole prof. Tadeusza Molendy z IBL uczestniczył w opracowaniu zasięgów szkodliwego oddziaływania pyłów i gazów przemysłowych dla trzech wariantów projektowanych elektrowni w okręgu bełchatowskim. W 1975 roku, w czasie wykonywania planu urządzania lasu dla Lasów Doświadczalnych IBL w Janowie Lubelskim, brał udział w pracach związanych z wprowadzaniem statystyczno-matematycznej metody urządzania lasu, współpracując z zespołami doc. Witolda Rosy, prof. Bolesława Rutkowskiego i prof. Ryszarda Misia. W czasie pracy w BUL w Radomiu podniósł swe kwalifikacje, kończąc studia podyplomowe z zakresu urządzania lasu na Wydziale Leśnym SGGW, a także wiele kursów z zakresu inżynierii leśnej, szacowania lasu i szkód przemysłowych oraz nowych technologii w urządzaniu lasu. W lipcu 1993 roku przeszedł do pracy w Zarządzie Biura Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie na stanowisko starszego inspektora, nadzorując wykonawstwo planów urządzania lasu dla nadleśnictw i inne prace urzędzeniowe w oddziałach Biura w Gdańsku i Lublinie. Od 1 stycznia 1995 roku awansował na stanowisko zastępcy dyrektora Zarządu Biura Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie. W tym czasie odpowiadał za organizację, wdrożenia nowych technologii i wykonawstwo prac urzędzeniowych w oddziałach Biura. Przygotował ofertę uczestnictwa Biura w przetargu na wykonanie projektu zalesienia 7000 ha gruntów prywatnych nieużytkowanych rolniczo z funduszy PHARE na terenie Polski, a po wygraniu przetargu został dyrektorem projektu. Nadzorował także wykonanie tematu zleconego przez Generalną Dyрекcję Dróg i Autostrad, ocenę oddziaływania projektowanych autostrad A1 i A2 na grunty leśne na terenie ówczesnych województw: łódzkiego, piotrkowskiego, płockiego, sieradzkiego i skierniewickiego.

Z dniem 1 lutego 1996 roku podjął pracę w RDLP w Łodzi na stanowisku naczelnika Wydziału Hodowli Lasu. W tym czasie zintensyfikował działania z zakresu selekcji, nasiennictwa i szkółkarstwa oraz zwiększania powierzchni odnowień naturalnych. Przygotował biznesplan budowy wyluszcarni i przechowalni nasion – tzw. łódzki bank genów w Nadleśnictwie Grotniki. W roku 1997 i 1998 ukończył studium menedżerskie, kursy zarządzania małym i średnim przedsiębiorstwem oraz zarządzania firmą w gospodarce rynkowej w Fundacji Rozwoju Przedsiębiorczości w Łodzi. Czynn timer uczestniczył w 1997 roku w Kongresie Leśników w grupie łódzkiej.

W marcu 1999 roku awansował na stanowisko zastępcy dyrektora ds. gospodarki leśnej dyrekcji łódzkiej. W tym czasie zrealizowano budowę łódzkiego banku genów w Nadleśnictwie Grotniki. Przyczynił się również do wzrostu powierzchni odnowień naturalnych, rozwoju szkółkarstwa i nasiennictwa, racjonalizowania ochrony przeciwpożarowej lasów oraz popularyzacji gospodarki leśnej Lasów Państwowych w różnych środowiskach społecznych. Zorganizował konferencje na temat wzrostu lesistości oraz zalesień gruntów porolnych indywidualnych właścicieli. W latach 2001 i 2002 był członkiem dwóch zespołów powołanych przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych do opracowania projektów zasad hodowli lasu i instrukcji urządzania lasu.

1 marca 2003 roku awansował na stanowisko dyrektora RDLP w Łodzi i pełnił je do lipca 2006 roku. W tym czasie zorganizował i zabezpieczał realizację gospodarki i polityki leśnej przyjętej w Lasach Państwowych. Inicjował różnego rodzaju przedsięwzięcia popularyzujące Lasy Państwowe, dbając o utrzymanie ich statusu. Współpracował z urzędami administracji państwowej i samorządowej, szkołami, uczelniami oraz organizacjami pozarządowymi. W tym czasie w lasach łódzkich powstał Leśny Kompleks Promocyjny Lasy Spalsko-Rogowskie. Kontynuował współpracę z Uniwersytetem Łódzkim, współorganizując konferencje i wykłady o tematyce leśnej i przyrodniczej. Uczestniczył w pracach nad planami ochrony Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich i Spalskiego Parku Krajobrazowego.

W październiku 2006 roku Jerzy Piątkowski został nadleśniczym największego wtedy nadleśnictwa Kolumna w RDLP w Łodzi. W grudniu 2007 roku powołano go na stanowisko Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. Rozpoczynając pracę na tym stanowisku, podejmował działania wymagające pilnych uregulowań, w tym: nowelizację zasad sprzedaży drewna w Lasach Państwowych, zaspokojenie popytu na surowiec drzewny, unormowanie spraw wykonawstwa usług leśnych, przygotowanie propozycji do nowelizacji ustawy o lasach, przygotowanie nowelizacji zasad i instrukcji obowiązujących w Lasach Państwowych. Funkcję Dyrektora Generalnego pełnił do przejścia na emeryturę w kwietniu 2008 roku.

Na emeryturze aktywnie uczestniczy w pracach PTL, pełniąc do 2010 roku funkcję przewodniczącego Oddziału PTL w Łodzi. Wykonuje różne prace związane z planami urządzania lasu dla nadleśnictw, lasów prywatnych, planami ochrony parków krajobrazowych i inne związane z leśnictwem i gospodarką leśną. Więcej czasu znajduje na realizację swojego już ponad 30-letniego zamiłowania łowieckiego.

Jerzy Piątkowski jest członkiem Polskiego Towarzystwa Leśnego Oddział w Łodzi od 1968 roku. Od 1998 do roku 2010 pełni funkcję przewodniczącego Oddziału. Od 2010 roku jest zastępcą przewodniczącego i członkiem Zarządu Głównego. Był również aktywnym członkiem Stowarzyszenia Inżynierów Techników Leśnictwa i Drzewnictwa.

W okresie pracy zawodowej za zaangażowanie, wiedzę oraz pracę na rzecz różnych organizacji społecznych, zawodowych i kombatanckich otrzymał liczne odznaczenia, w tym państwowe: Brązowy i Złoty Krzyż Zasługi, a także Srebrną i Złotą Odznakę Honorową PTL, Medal Uniwersytetu Łódzkiego „W Służbie Społeczeństwu i Nauce”, Odznakę Honorową SITLiD, Honorową Odznakę Miasta Łodzi, Kordelas Leśnika Polskiego, Odznakę „Zasłużony dla Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego”, Odznakę za Zasługi dla Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Medal ProMemoria, Złotą Odznakę i Złoty Znak Związku Zawodowego Leśników, Brązowy i Srebrny Medal Zasługi Łowieckiej.

Jan Stanisław Ceitel

Urodził się 17 czerwca 1948 roku w Czarnoszycach. Jego ojciec był leśniczym w ówczesnym Nadleśnictwie Rzeczenica (aktualnie Czarne Człuchowskie, RDLP Szczecinek). Ukończył Technikum Leśne im. Profesora Stanisława Sokołowskiego w Warcinie (1962-1967), następnie studiował na Wydziale Leśnym Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu, gdzie w 1972 roku uzyskał stopień magistra inżyniera. W 1982 roku na podstawie rozprawy pt. „Zmiany mikroklimatu przygruntowej warstwy powietrza oraz morfologii drzew ze wzrostem upraw sosnowych założonych w różnych wieźbach początkowych”, przygotowanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Stanisława Szymańskiego, otrzymał na macie-

rzystym wydziale stopień naukowy doktora nauk leśnych z zakresu hodowli lasu. Staże naukowe odbywał na Wydziałach Leśnych w Tarandcie (Niemcy) u profesora Haralda Thomasiusa i w Zwoleniu (Słowacja) u profesora Stefana Korpela. Z dniem 1 listopada 1972 roku podjął pracę na Wydziale Leśnym Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu (wcześniej Akademia Rolnicza), w Katedrze Hodowli Lasu (poprzednio Instytut Przyrodniczych Podstaw Leśnictwa). Funkcję kierownika Zakładu Techniki Hodowli Lasu objął w 1994 roku. W latach 2002-2005 i 2005-2008 był dwukrotnie wybierany prodziekanem ds. nauki Wydziału Leśnego Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu.

Dr Jan Ceitel zajmuje się naukowo zagadnieniami hodowli lasu związanymi z racjonalizacją odnowienia i pielęgnowania lasu (wpływ zagęszczenia początkowego różnych gatunków drzew na ich morfologię i procesy rozwojowe drzewostanu, odnowienie naturalne i sztuczne dębów), rekonstrukcją zamierających i zniszczonych lasów górskich i nizinnych (zamieranie lasu w Sudetach, oddziaływanie zanieczyszczeń zakładów azotowych, zagospodarowanie wielkich pożarysk) oraz zagadnieniami leśnictwa proekologicznego (współautor książki „Leśnictwo proekologiczne”). Jest autorem i współautorem licznych publikacji naukowych z tego zakresu (ponad 100), a także opracowań niepublikowanych. Publikowany dorobek naukowy, obejmujący prace naukowe, popularno-naukowe i popularne, liczy ponad 160 pozycji. Dr Ceitel był organizatorem i współorganizatorem kilku, a aktywnym uczestnikiem kilkudziesięciu konferencji naukowych.

Był członkiem Rady Naukowo-społecznej LKP „Lasy Oliwsko-Darżlubskie” (2003-2006) oraz wiceprzewodniczącym Rady w LKP „Lasy Warcińsko-Polanowskie” (2005-2010) i LKP „Lasy Środkowopomorskie” (2011-2013).

Prowadzi wykłady dla studentów leśnictwa (od roku akademickiego 1996/1997 do chwili obecnej kieruje przedmiotem technika hodowli lasu) oraz słuchaczy studiów podyplomowych (15 edycji studium podyplomowego Hodowla Lasu w latach 1997-2013). Prowadził kursy i szkolenia dla leśników praktyków oraz przedsiębiorców leśnych (aktywny udział w latach 2008-2012 w edukacji prowadzonej przez Centrum Kształcenia Przedsiębiorców Leśnych dla pracowników i właścicieli zakładów usług leśnych) z zakresu hodowli lasu – rębni, odnowienia i pielęgnowania różnych gatunków oraz problemów przebudowy drzewostanów. Był opiekunem 67 prac magisterskich i 8 inżynierskich.

Współpraca z prof. Pele Gemmelem ze Swedish University of Agricultural Science – SLU z Arnalpu zaowocowała seminarium magisterskim zorganizowanym w 1999 roku przez Katedrę Hodowli Lasu dla studentów szwedzkich. Pokłosiem tego spotkania było utworzenie w Szwecji międzynarodowego kursu magisterskiego dla studentów leśnictwa, wspólnie z uniwersytetami regionu Morza Bałtyckiego („Sustainable forestry in the Baltic region”, początek w 2001 roku), w którego przygotowaniu i realizacji dr Ceitel czynnie uczestniczył.

Jest aktywnym działaczem Polskiego Towarzystwa Leśnego, którego członkiem pozostaje od 1975 roku. O jego wyróżniającej się aktywności i zaangażowaniu w wypełnianiu statutowych zadań Towarzystwa świadczą funkcje pełnione w macierzystym, Wielkopolskim Oddziale PTL – skarbnika (1975-1979), sekretarza (1979-1985), przewodniczącego (1985-1992) i członka Zarządu Oddziału (1992-1995); oraz na forum ogólnopolskim Towarzystwa – członka Zarządu Głównego (od 1991), wiceprzewodniczącego ZG PTL (1997-2003), członka prezydium ZG PTL (od 1997). Od 1992 roku brał aktywny udział w pracach Komisji Zagospodarowania Lasu Zarządu Głównego PTL. W latach 1984-1989 z dużym zaangażowaniem uczestniczył w zainicjowaniu, a później w prowadzeniu współpracy Polskiego Towarzystwa Leśnego z Towarzystwami Leśnymi z RFN (Dolna Saksonia oraz Północna Nadrenia Westfalia). Współpraca ta zaowocowała wieloletnią wymianą członków współpracujących Towarzystw (wyjazdy studyjne, konferencje i seminaria naukowe).

Należy do Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i grupy roboczej IUFRO S6.06-04. Education and Research in Silviculture. Przez wiele lat uczestniczył w pracach i spotkaniach organizacji Pro Silva Europe.

Za aktywną działalność w Polskim Towarzystwie Leśnym dr Jan Ceitel został odznaczony Srebrną (1981) i Złotą (1986) Odznaką Honorową Towarzystwa.

Arkadiusz Bruchwald

Urodził się 6 stycznia 1938 roku w malowniczej nadwiślańskiej miejscowości Gniew (Kociewie). Po ukończeniu szkoły podstawowej kontynuował naukę w liceum ogólnokształcącym w Gniewie, a następnie w Pelplinie, gdzie w 1956 roku uzyskał świadectwo dojrzałości. Po maturze wstąpił na Wydział Leśny SGGW w Warszawie. Dyplom magistra inżyniera leśnictwa otrzymał w 1961 roku, specjalizując się w Zakładzie Dendrometrii pod opieką prof. Jerzego Grochowskiego. Po ukończeniu studiów odbył półroczną praktykę zawodową w Nadleśnictwie Cewice pod Lęborkiem, po czym w maju 1962 roku powrócił do pracy naukowej na SGGW jako asystent. Jak podkreśla, rozpoczęła się wtedy jego przygoda naukowa i dydaktyczna, pod czujnym okiem prof. J. Grochowskiego i prof. Mikołaja Borowskiego. W 1968 roku uzyskał stopień doktora nauk leśnych, przedkładając pracę pt. „Metoda określania bieżącego przyrostu miąższości drzewostanu przy zastosowaniu właściwej liczby kształtu $F_{1/3}$ ” napisaną pod kierunkiem prof. M. Borowskiego. W tym samym roku awansował w Katedrze na stanowisko adiunkta. Sześć lat później habilitował się na podstawie rozprawy pt. „Ocena przydatności dla praktyki gospodarczej sposobów określania miąższości drzewostanu”. W 1975 roku objął w Katedrze stanowisko docenta. W tym samym roku zmarł prof. Borowski, natomiast prof. Grochowski przebywał już na emeryturze. Wobec powyższego władze wydziału i uczelni powołały go na kierownika Zakładu Dendrometrii, którym kierował do 2008 roku. Tytuł profesora nadzwyczajnego otrzymał w 1982 roku. Sześć lat później Rada Państwa mianowała go profesorem zwyczajnym. W 2008 roku przeszedł na emeryturę. Obecnie pracuje na pół etatu w Instytucie Badawczym Leśnictwa.

Prof. Arkadiusz Bruchwald prowadził na SGGW szeroką działalność dydaktyczną, wykładając na Wydziale Leśnym statystykę matematyczną, naukę o produktywności lasu oraz dendrometrię. Prowadził również zajęcia seminaryjne ze specjalizantami Katedry. Piastując w latach 1994-2006 ważną i odpowiedzialną funkcję kierownika Studium Doktoranckiego na Wydziale Leśnym, odbywał z jego słuchaczami wykłady i seminaria. Wykładał także na innych wydziałach SGGW (m.in. na Wydziale Ekonomiczno-Rolniczym zagadnienia związane z wyceną lasu) oraz w Wyższej Szkole Nauk Społeczno-Ekonomicznych. Pod jego kierunkiem około 50 studentów zrealizowało swoje prace dyplomowe. Wielu z nich zostało później nadleśniczymi bądź zajęło inne wysokie stanowiska w administracji leśnej. Prof. Bruchwald jest też promotorem 15 doktorów, zaś obecnie pod jego opieką toczą się cztery dalsze przewody doktorskie.

Podczas pracy na Wydziale Leśnym przez 12 lat piastował stanowisko prodziekana WL SGGW. W dwóch kadencjach sprawował obowiązki prodziekana ds. studenckich, w dwóch natomiast prodziekana ds. badań naukowych. Zasiadał również w Senacie Akademickim SGGW jako przedstawiciel samodzielnych pracowników nauki. Pracował wówczas w różnych komisjach, w tym w Komisji Dyscyplinarnej dla pracowników nauki.

Działalność Profesora w organizacjach leśnych dotyczyła początkowo Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa. Zainteresowała go tam praca redaktora w organie

prasowym stowarzyszenia „Postępy Techniki w Leśnictwie i Drzewnictwie”. W 1992 roku przyjął propozycję objęcia stanowiska redaktora naczelnego czasopisma „Sylwan”. Był to okres, gdy czasopismo to było kwartalnikiem, a od momentu wypłynięcia artykułu do redakcji do jego wydrukowania czekało się około 5 lat. Od początku kierowania czasopismem, dzięki zdobytym środkom, udało się powrócić do statusu miesięcznika, a z czasem skrócić oczekiwanie na wydrukowanie pracy. Obecnie jest to nowoczesne czasopismo z ładną szatą graficzną, funkcjonujące również w internecie i co bardzo ważne – znajduje się na liście filadelfijskiej.

Prof. Bruchwald wielokrotnie brał udział w dorocznych zjazdach Polskiego Towarzystwa Leśnego, wygłaszając liczne przemówienia i referaty. Jako członek Komitetu Nauk Leśnych PAN uczestniczył w II Kongresie Nauki Polskiej. Wiązał z nim nadzieje na poprawę sytuacji finansowej jednostek badawczych. W pewnym stopniu spełniły się one, bowiem Wydziałowi Leśnemu SGGW, zwłaszcza dzięki aktywności prof. A. Szujeckiego, udało się uruchomić duży program badawczy z zakresu ochrony środowiska przyrodniczego. Prof. Bruchwald brał w tym programie aktywny udział. Ze środków tego programu wyposażono pracownię naukową, wykorzystywane następnie również do celów dydaktycznych. Katedrze Produkcyjności Lasu udało się wówczas zorganizować na Wydziale pierwszą pracownię komputerową i, w nieco późniejszym terminie, salę dydaktyczną wyposażoną w komputery. Program umożliwił Wydziałowi Leśnemu dokonanie olbrzymiego skoku jakościowego w zakresie tematyki badawczej oraz programów dydaktycznych.

W 1997 roku odbył się II Kongres Leśników Polskich, zorganizowany przy silnej presji Polskiego Towarzystwa Leśnego, a osobiście prof. A. Szujeckiego. Kongres zainicjował zmiany w gospodarce leśnej. Uznano, że obok funkcji produkcyjnej równie ważne są funkcje społeczne i ochronne, oraz że ekologizacja gospodarki leśnej wymaga akceptacji społeczeństwa, a tę można uzyskać przez uruchomienie programów edukacyjnych, w których uwzględnia się także możliwości i oczekiwania dzieci i młodzieży. Kongres stanowił wyzwanie do podejmowania nowych tematów badawczych, a także bodziec do dokonywania zmian w programie kształcenia studentów. Na realizację tych zadań Wydział zdobywał środki ze specjalnego konta uruchomionego przez Lasy Państwowe.

Ważnym wydarzeniem w życiu zawodowym prof. Bruchwalda było przeniesienie w 2003 roku siedziby Wydziału z ul. Rakowieckiej do nowego budynku na Ursynowie. Zwiększyła się liczba sal dydaktycznych i pracowni naukowych, a tym samym otworzyły się nowe możliwości w zakresie doskonalenia programów dydaktycznych i podejmowania nowych tematów badawczych.

Prof. Bruchwald był ekspertem w podkomisji sejmowej powołanej do opracowania ustawy o lasach z 1991 roku. W latach 90. ubiegłego wieku brał też udział w pracach Komisji powołanej przez Dyrektora LP do opracowania Instrukcji Urządzania Lasu i drugiej Komisji do opracowania Zasad Hodowli Lasu.

Dorobek naukowy prof. Bruchwalda obejmuje głównie dwie dyscypliny leśnictwa: dendrometrię oraz naukę o produkcyjności lasu. Osiągnął na tym polu liczne sukcesy naukowe, m.in. przeprowadzając ocenę dokładności metody Bitterlicha, dokonując oceny dokładności różnych metod określania pierśnicowego pola przekroju drzewostanu, opracowując nowy sposób określania wykładnika kształtu oraz nowe metody określania miąższości drzewostanu i dokonując ich oceny. Opracował także nową metodę określania przyrostu miąższości drzewostanu wraz z jej oceną, serię wzorów empirycznych stałych krzywych wysokości, nową metodę budowy tablic miąższości, serię wzorów empirycznych służących do określania pierśnicowej liczby kształtu, a także program rozwoju badań w zakresie nauki o przyroście drzew i drzewostanów, wynikiem którego są opracowane modele wzrostu drzewostanu dla podstawowych gatunków drzew leśnych:

sosny, świerka, jodły, modrzewia, dębu, buka, olszy i brzozy. Do jego kolejnych osiągnięć można zaliczyć: przeprowadzenie oceny możliwości produkcyjnych drzewostanów świerkowo-sosnowych północno-wschodniej Polski oraz analizę wzrostową drzewostanów sosnowych tego obszaru, opracowanie metody ustalania rozmiaru użytkowania przedrębego oraz zasad budowy planu dla tego rodzaju cięć pielęgnacyjnych, przygotowanie programu badań dotyczących regionalnej zmienności cech biometrycznych sosny, przedstawienie zmienności bonitacji drzewostanów sosnowych dla różnych regionów Polski, przeprowadzenie analizy przyrostowej drzewostanów litych i mieszanych ze szczególnym uwzględnieniem problematyki śmiertelności drzew, opracowanie metody i przedstawienie wyników reakcji przyrostowej dębów w powiązaniu ze stopniem uszkodzenia ich korony, dokonanie opisu rozwoju korony brzozy brodawkowatej oraz opracowanie projektu i wdrożenie do praktyki wielkopowierzchniowej metody pomiaru lasu opartej na losowaniu warstwowym.

W 2000 roku prof. Arkadiusz Bruchwald opublikował opis nowej metody określania różnych cech, w tym miąższości, dla dużego obiektu leśnego. Metoda ta oparta była na losowaniu warstwowym. Zastosowano ją do obiektu leśnego, jakim są lasy RDLP w Pile, i po niewielkich modyfikacjach weszła do powszechnego stosowania w praktyce okresowego urządzania lasu. Obiektem pomiaru są w niej lasy obrębu, a w jego ramach warstwy zbudowane na wieku i gatunku głównym drzewostanu. Metoda uwzględnia opracowane w Zakładzie Dendrometrii i Nauki o Produkcyjności Lasu SGGW wzory empiryczne stałych krzywych wysokości oraz wzory pierśnicowych liczb kształtu. Metoda, w której pomiar pierśnic przeprowadza się na małych powierzchniach próbnych, wyparła dotychczas stosowaną, opartą na relaskopie Bitterlicha.

W 2001 roku ukazały się tablice dla 18 ważniejszych gatunków drzew, służące do określania pierśnicy i miąższości drzewa na podstawie średnicy pniaka. Uwzględniono w nich wzory empiryczne pierśnicowych liczb kształtu opracowane w Zakładzie Dendrometrii i Nauki o Produkcyjności Lasu SGGW oraz wzory opracowane dla niektórych gatunków drzew w Instytucie Badawczym Leśnictwa. Tablice weszły do praktyki leśnictwa, gdzie są wykorzystywane w ocenie szkodnictwa leśnego. Prof. Bruchwald kierował zespołem badawczym, który zebrał obszerny materiał empiryczny i zbudował te tablice, w tym również w formie elektronicznej.

Prof. Arkadiusz Bruchwald jest autorem lub współautorem modeli przekrojów podłużnych dla najważniejszych gatunków drzew leśnych. Modele te, a także wzory empiryczne służące do określania pierśnicowych liczb kształtu weszły do pakietu informatycznego ACER, wykorzystywanego w praktyce leśnictwa m.in. do określania miąższości dłużyc i kłód.

Prof. Bruchwald prowadzi także współpracę z IBL. Do jego najważniejszych opracowań należą: budowa modeli wzrostu dla dębu szypułkowego, buka zwyczajnego (pochodzenia górskiego i nizinnego), zastosowanie bonitacji wzrostowej jako elementu oceny siedlisk leśnych, metoda badania reakcji przyrostowej i jej zastosowanie do oceny stanu zdrowotnego drzewostanów, model rozwoju korony różnych gatunków drzew leśnych, opinie i propozycje metod pomiaru dużych kompleksów leśnych. Liczne metody opracowane przez niego znalazły zastosowanie w terenie i na trwałe weszły do kanonu praktyki leśnictwa.

W ostatnich latach prof. Bruchwald, zainspirowany m.in. stratami w lasach spowodowanymi przez huragany i trąby powietrzne, prowadził badania prowadzące do wyjaśnienia przyczyn wielkości tych szkód. Doprowadziły one do opracowania mapy zagrożeń lasów Polski oraz modelu ryzyka uszkodzenia drzewostanu przez wiatr. Otrzymywane modelem współczynniki ryzyka uszkodzenia dla poszczególnych wydzieli drzewostanowych mogą być wykorzystane m.in. do przeprowadzania naboru drzewostanu do planu cięć rębnych i przedrębnych.

Dorobek naukowy prof. Bruchwalda obejmuje łącznie 225 prac, w tym znane skrypty i podręczniki: „Urządzanie lasu dla techników leśnych” (3 wydania), „Statystyka matematyczna dla leśników” (3 wydania) i „Dendrometria” (wyróżniony nagrodą Ministra Szkolnictwa Wyższego, 3 wydania).

Ulubionym zajęciem i pasją Profesora jest wędkowanie, połączone z długimi wędrówkami brzegami polskich rzek i jezior.

Widzimir Grus

Urodził się 3 czerwca 1944 roku w Warszawie. Szkołę podstawową i liceum ogólnokształcące ukończył w Wejherowie. Po maturze przez rok pracował na stanowisku gajowego w nadleśnictwie Kamień w OZLP Gdańsk. Tamtejszy nadleśniczy – mgr inż. Kazimierz Orbik – wprowadził go w tajniki pracy leśnej i namówił do podjęcia studiów wyższych (jako niezwykle służbista i wymagający szef zaznajomił go z zasadami działania nadleśnictwa i istotą służby leśnej). Studia odbył na Wydziale Leśnym WSR w Poznaniu w latach 1963-1968. Pracę magisterską wykonał pod kierunkiem prof. dr. hab. Wiesława Szczerbińskiego i dr. inż. Bogusława Fruzińskiego w Katedrze Gospodarstwa Łowieckiego na temat występowania i bytowania głuszcza na terenie OZLP Gdańsk. Temat ten był o tyle ważny, że głuszcza zanikał już na terytorium Polski i wykonana praca ukazała skalę tego zjawiska na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat, dzięki czemu była cytowana w literaturze. Po studiach mgr inż. Grus przez dwa lata pracował w Biurze Urządzania Lasu i Projektów Leśnictwa Oddział w Gdyni, gdzie zapoznał się praktycznie z taksacją i planowaniem gospodarki leśnej. Ceniąc wyniesione stamtąd doświadczenia, przez całe późniejsze życie zawodowe z wielkim szacunkiem podchodził do pracy taksatora i planisty, uważając, że każdy leśnik powinien przynajmniej zaznajomić się z taksacją i budowaniem planów urządzania lasu. W 1970 roku podjął pracę w nadleśnictwie Wejherowo w OZLP Gdańsk na stanowisku adiunkta, później adiunkta technologa i następnie nadleśniczego terenowego (do 1986 roku). W tym czasie wykazywał szczególne zainteresowanie hodowlą lasu. Wspólnie z leśniczym Pawłem Lewkowiczem, który pracował przed wojną jako leśniczy w Puszczy Białowieskiej, uzyskali i wyprowadzili odnowienie naturalne dębu na dość dużej powierzchni (około 4 ha) i to przy dominacji buka, który – jako gatunek bardziej dynamiczny – praktycznie uniemożliwiał odnowienie dębu. W międzyczasie, będąc w Bułgarii, nawiązał kontakt z tamtejszymi leśnikami, w tym z inż. Jordanem Minkowem – dyrektorem Zarządu Lasów w Warnie, który za wyprowadzenie odnowień naturalnych dębu burgundzkiego i omszonego na terenie nadleśnictwa Stare Orachowo otrzymał tytuł „Zasłużonego Leśnika Bułgarii” i zarazem wysokie stanowisko dyrektora Zarządu Lasów. Po powrocie z Bułgarii mgr inż. Grus w ramach wykładu zapoznał kolegów z doświadczeniami wyniesionymi z pobytu za granicą oraz z Nadleśnictwa Wejherowo. W 1986 roku dyrektor Tadeusz Chodnik powołał go na stanowisko Naczelnika Wydziału Zagospodarowania Lasu w OZLP Gdańsk. Tam, spotykając się z prof. dr. hab. Kazimierzem Mąkosą, przewodniczącym gdańskiego Oddziału PTL, mgr inż. Grus włączył się w aktywny nurt działań PTL. Współpraca z IBL, OZLP, BULiPL Oddział w Gdyni, pracownią gleboznawczo-siedliskową i Uniwersytetem Gdańskim przyniosła bardzo dobre rezultaty. W dużej mierze było to możliwe dzięki gronu fachowców takich jak dyrektor OZLP dr Tadeusz Chodnik, zastępca dyrektora inż. Andrzej Błasiak, dyrektor BULiGL mgr inż. Antoni Gromadzki,

mgr inż. Edward Gogołkiewicz i botanik dr Ryszard Markowski. OZLP Gdańsk jako pierwszy w Polsce dysponował kompletem map glebowo-siedliskowych i operatów dla wszystkich nadleśnictw. Przeprowadzono tam szkolenia dotyczące wprowadzania operatów do praktyki leśnej oraz wdrożono nowe Zasady Hodowli Lasu z 1988 roku. Z inicjatywy dyrektora A. Błasiaka mgr inż. Grus opracował zasady konkursu pielęgnowania lasu. Konkurs ten miał za zadanie między innymi zapełnić lukę w wykształceniu robotnika leśnego (wcześniej w Polsce prace te były wykonywane dorywczo przeważnie pod kierunkiem i nadzorem leśniczych). W późniejszym okresie konkurs ten przyjął się w innych oddziałach.

Po przemianach, które nastąpiły w 1989 roku, w kręgach ekologicznych nasiliła się krytyka związana z prowadzeniem gospodarki leśnej. Zjawisko to wystąpiło zresztą w całej Europie. Negatywnie oceniane były dotychczasowe działania. W ramach aktywności PTL podjęto rzeczową dyskusję na ten temat. W Gdańskim Zarządzie Oddziału prowadzone były konferencje terenowe z udziałem najwybitniejszych profesorów i naukowców z AR w Poznaniu, SGGW w Warszawie, Instytutu Dendrologii PAN w Kórniku, Uniwersytetu Gdańskiego i Politechniki Gdańskiej. Konferencje te dotyczyły istoty prowadzenia gospodarki leśnej. Jednocześnie nawiązane zostały liczne kontakty zagraniczne z towarzystwami leśnymi z Niemiec, Francji, Belgii, Szwecji i Finlandii. Omawiane były przykłady informowania społeczeństwa o problemach i istocie gospodarki leśnej.

Nowym zagrożeniem stała się planowana prywatyzacja lasów. Powstał Ruch Obrony Lasów Polskich, zaś Oddział w Gdańsku, mając za sobą sporą część opinii publicznej, przyłączył się do niego. Z inicjatywy Zarządu Oddziału PTL na Uniwersytecie Gdańskim i Politechnice Gdańskiej prowadzono przez szereg lat wykłady z zakresu istoty gospodarki leśnej na kierunku Ochrony Środowiska. Wykłady te były prowadzone społecznie przez członków PTL.

Widzimir Grus pełnił do 1996 roku funkcję naczelnika hodowli lasu. W latach 1996-2002 roku był zastępcą dyrektora do spraw zagospodarowania lasu, zaś w latach 2002-2006 kierował nadleśnictwem Gdańsk. W 2006 roku objął stanowisko dyrektora RDLP w Gdańsku. W 2009 roku, w wieku 65 lat, przeszedł na emeryturę.

Do 2013 roku pełnił funkcję przewodniczącego Zarządu Oddziału PTL. Obecnie pozostaje w składzie Zarządu Oddziału i Zarządu Głównego. W Ruchu Obrony Lasów Polskich pełni funkcję zastępcy przewodniczącego. Jest też prezesem Koła Łowieckiego „Knieja” przy RDLP w Gdańsku i członkiem Okręgowej Rady Łowieckiej w Gdańsku, gdzie przewodniczy Komisji „Natura 2000”. Podkreśla wszędzie, że rozwinięcie swoich horyzontów zawodowych i osobistych zawdzięcza w dużej mierze Polskiemu Towarzystwu Leśnemu i wspianiałym leśnikom, z którymi przez wiele lat miał zaszczyt i honor spotykać się i współpracować.

Za 45-letnią pracę w leśnictwie oraz aktywną działalność społeczną otrzymał wiele odznaczeń. Do najważniejszych należą: Srebrny i Złoty Krzyż Zasługi, Odznaka „Zasłużony dla Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego”, Odznaka „Zasłużony dla Łowiectwa Ziemi Gdańskiej” (przynana dwukrotnie), Brązowy, Srebrny i Złoty Medal Zasługi Łowieckiej, Brązowy Medal za Zasługi dla Pożarnictwa, Srebrna Odznaka „Zasłużony Działacz Turystyki”, Medal „Za zasługi w rozwoju turystyki województwa elbląskiego”, Srebrna Odznaka Honorowa NOT, Odznaka „Opiekun Miejsc Pamięci Narodowej”, Odznaka 100-lecia Skautingu, Medal Wojewody Gdańskiego „*Sint Sua Praemia Laudi*”, Srebrna i Złota Odznaka Polskiego Towarzystwa Leśnego, Odznaka „Zasłużony dla Środowiska i Gospodarki Wodnej”, Srebrna Odznaka „Za Zasługi dla Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej”, Medal Pamiątkowy Uniwersytetu Gdańskiego, Medal Pamiątkowy Politechniki Gdańskiej, Kordelas i Złoty Kordelas Leśnika Polskiego.

Widzimir Grus jest żonaty (żona jest fizykiem na UG), ma dwie córki (pedagog i politolog; historyk sztuki, absolwentka ASP). Jego hobby są lasy Europy i basenu Morza Śródziemnego, turystyka górską, narciarstwo oraz historia nowożytna.

Paweł Zarzyński